

Кирил Добрев

Селска космогония

Насядали на новия кръчмарски чардак, мъжете бяха преполовили второто си питие и вече се отпушаха да поприказват. Денят отдавна беше станал история. Небето беше почерняло като маслина, а едрите звезди приковаваха очите, които още не бяха замъглени от алкохола. Пък и някои от замъглените.

Под чардака шумът на селската река се смесваше с набиращата сила гълчава. Кучета се разляха в горната махала, но странникът седнал на масата в ъгъла, току до парапета чуваше ясно разговора на съседната маса:

– Небето е връщник, дето покрива земята. – казваше як ратай с буйна рижа четина, стърчаща изпод скъсания му калпак. – Моят стопанин вика, че било от стъкло...

– Аз не му хващам вяра на твоя господар – засука мустаци кльощава човече, с кърпена риза. – От къде ще се вземе толкова стъкло? Това са празни приказки.

– Небето е биволска кожа, накована с клинци. – заключи селският джамбазин и поглади прошарена брада с мургавата си ръка.

– На който и пазар да си чул това, май са ти продали старо магаре – показва жълти зъби шишкав, плешив селянин – Небето е твърда кора от седем дипли. На най-долната са Слънцето, Луната и звездите – те са качени като кандила на пирон. Там са и вместилищата на дъжда, градушката и вятъра.

– Аз пък съм чувал – подхвана мустакатият – че едно време Господ направил небето много по малко от земята и...

– Абе, ай наздраве бе. Ние забравихме да прием.

– Наздраве!

– Ха, наздраве.

– Наздраве.

След като отпиха, кой по голяма, кой по малка глътка, джамбазина си избърса устата с опакото на ръката и попита:

– И к'во викаш за небето значи...

– Ам-м – кльощавия заглади мустаците си и продължи. – Та, разправях ви дето небето било по-малко от земята...

– Е, и? – откъсна се от устата на ратая след като спря да мляска.

– Е и, Е и? Човек от вас не може думата да си каже. На, забравих си приказката. – и кльощавия надигна отново чашата си.

– Че напрегни се малко де! – подкани шишкавия.

– Като си пийнах сякаш ми се проясни. – захвана пак мустакатия и продължи – Както рекох небето било по-малко и затова Господ нагънал

земята. Хубаво, ама планините взели, че се опряли в небето. Толкоз ниско било. И една проклетница да вземе, да избърше нечистотиите на детето си с житни класове, а пък после посегнала да се избърше в небето. Да, ама то се ядосало и се вдигнали високо, пък понесло и житните класове. Добре че имало едно куче наблизко. То скочило и захапало половиния клас. Е, за т'ва сега житните класове са таквиз малки. За всичко са виновни жените!

– То, ти и затуй си стар ерген. – ухили се ратаят.

Мустакатият се нацупи, гаврътна си пиенето на екс и понечи да си тръгне.

– Чакай бе! – спря го джамбазина. – Ей, много си докачлив ше знаеш. Стой, не бягай! Ще почерпя по едно. И без това днес имах голяма сполука на пазара в града.

– Тъй, тъй, за да те спохожда пак берекета трябва да почерпиш. – шкембелията пак показа жълтите си зъби. После извади от пояса си една мърлява кърпичка и избърса потното си чело. Поради някаква неясна за него причина той се потеше и зиме и лете, и в пек и в мраз.

Покрай тяхната маса мина кръчмарят.

– Донеси по още едно! – махна важно с мургавата си ръка джамбазина.

– Ти ли ще плащаш? Да знаеш, че на вересия повече не давам. – наежи се кръчмаря.

– Това виждаш ли? – мургавия разтвори пръстите си и през тях проблесна сребърна пара.

– Дадено, дадено. – хитрите малки очички претеглиха монетата – Докато се усетите и съм тука. – питиепродавеца забърза към тезгяха. На два-три пъти дългата му някога бяла престилка се заплете опасно около краката му.

– Тоя от алчност ще полети – промърмори под мустак кльошовото човече. Сръдната му беше поминала.

– Тъх – смутолеви ратая, все още гузен за предишните си думи и за да замаже съвсем нещата, обърна приказката пак за небесните тайни. – Мен са ми казвали, че накрай света, там дето се допират небето и земята живеели самодивите и змейовете. Там жив човек ни мош иде, само свраките ходели...

– Знам я аз тая самодива дето ти се върти из главата, от горната махала е. – пак се показаха жълтите зъби на дебелака. – Ей, момче, изпила ти е акъла. Като сврака ти го е изпила. Има да патиш... ако не се осъзнаеш. – заключи самодоволно той поглаждайки плешивата си глава.

Ратаят почервения като косата си. От притеснение беше свалил скъсания си калпак и го мачкаше в големите си ръце. Всички знаеха, че е добродушен и не му държи много влага. Ако не беше така, никой не би се осмелил да му каже някоя дума на криво. Само двуметровият му бой стигаше да запуши и най-устатите усти. Кръчмарят дотърча с пиенето. Зацапа с парцала си и без това мръсната маса и тръсна чашите. После ръката му се стрелна като смок-стрелец и измъкна сребърника изпод пръстите на джамбазина. След тия усилия и най-вече успокоен, че е прибрал скъпоценното парче метал на сигурно място кръчмаря отпусна душата си и проговори:

– Чух ви одеве да говорите разни врели некипели. А сега чуйте аз к'во ще ви река. На небето живеят праведниците, на земята живеем ние, а отдолу – грешниците. „Горните“ си опасват пояса на главата, ние на кръста, а на мъртвците им вързват коленете.

– Как тъй около главата ще си овиват поясите? – рижият момък се беше окопитил – То това... все едно чалма, че имат...

– Право е момчето, – странникът от ъгъла, който цяла нощ беше слушал се намеси – не се вързват с пояси около главите, а ми под мишниците ама на гърба и не с пояс ами с нещо като уркузун.

– Ти пък откъде знаеш? – погледна накриво кръчмаря.

– Амии... знам. – започна странникът, но се затрудни да продължи и замлъкна.

Кльошавият, който беше гаврътнал половината от новото питие, облиза мустаците си, почеса дългата си сплъстена коса и с надебеляващ език додаде:

– Вий чували ли сте, че посреднощ срещу някой големи празници небето се отваряло и душите на умрелите идвали на гости на своите близки?

– Тъй, тъй срещу Коледа, Богоявление, Гергьовден, Великден или св.Троица. Ма не 'секи път. Трябва небесните камбани да забият и светлина да заблести... – заобяснява дебелака.

– Пу, пу. Пепел ви на езиците – плюна в пазвата си джамбазина, а кръчмаря скришом се прекръсти. Това сякаш предизвика обратен ефект. Някъде зад баира блесна ослепителна светкавица и раздра безоблачното небе. Чу се страшен гръм, тътена от който се умножи от ехото и дълго оглася селото. Кучетата в горната махала лаеха дълго чак до преграква-не. Когато небето пак почерня като маслина странникът от крайната ма-са току до парапета се размърда и стана.

– Време е да тръгвам. Сбогом и сполай ви – каза той и прекрачи

парапета, ала не падна. Една сребърна нишка излизаша из между плешките му го издигна нагоре. Бавно и плавно той се загуби в тъмното.

Цялата кръчма се беше умълчала. Всички бяха станали на крака и зяпаха нагоре. Едни се кръстиха, други правеха знаци против уроки. Пръв се окопоти кръчмаря:

– Ама кой ще плаща? – викна той и размаха ръка на горе. Но след това видя, че в ъгъла на крайната масата блести едра златна монета. Все още разтреперан той побърза да я прибере. Толкова едра пара не беше виждал – едвам се побираше в ръката му. Кръчмаря я опита със зъби видя, че е от чисто злато и каза:

– Вярвам, вярвам. Щом плаща, вярвам...

Единствено кльошавият с мустаците остана седнал. Стоеше облякнат на масата и си мърмореше:

– Трябва много да съм се напил, та да ми се стори, че тоя ф-ф-ф-ръкна. Сигур ще го намерят утре надолу по течението на реката... – после се захлупи и захърка. Преди да заспи обаче някъде в просъница чуратаят да казва:

– Завалията. Няма е близки. Затова е дошъл в кръчмата. Макар и сред непознати поне при хора да е...

КРАЙ

© 2002 Кирил Добрев

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/508>]